

Historisch overzicht van de Vuurtorens van Knokke-Heist tot De Panne

Deel VI - De vuurtorens van Oostende II

Ingenieur Aimé Van Middeltem

Tweede vuurtoren (periode 1860-1915)

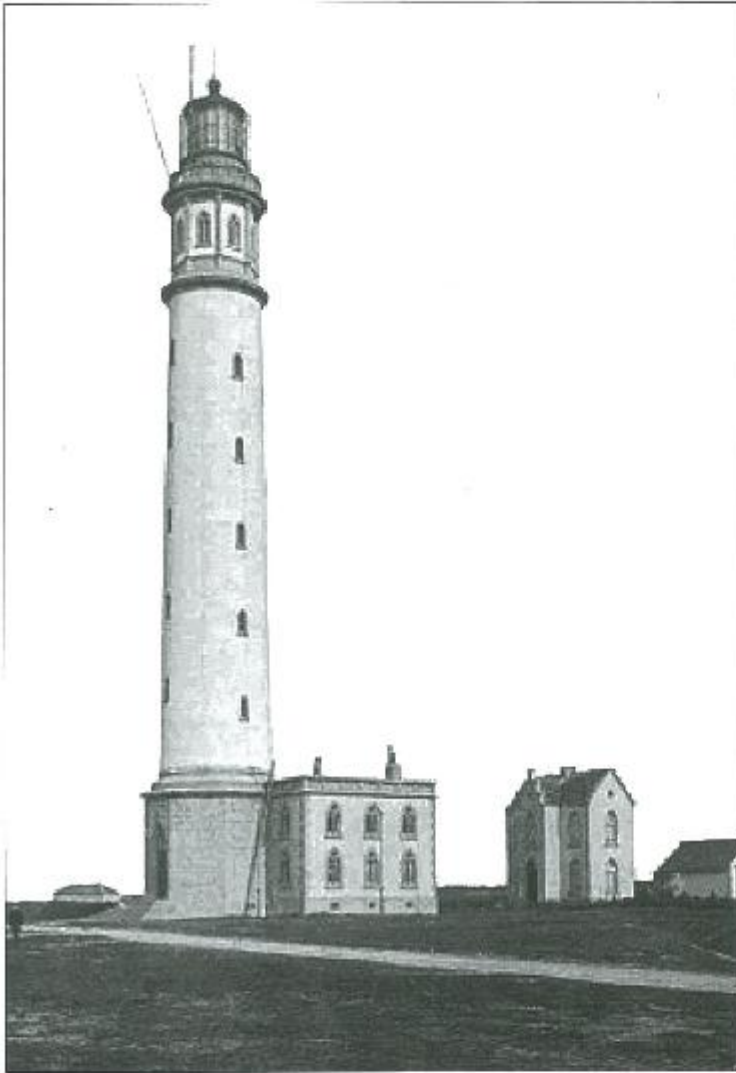
Gezien de eerste vuurtoren geen voldoening schonk en de zeevaart bestendig toenam, mede door de verdere bebouwing op de Zeedijk, werd besloten een nieuwe vuurtoren te bouwen, maar dan op een minder gevaarlijke plaats, namelijk aan de oostzijde van de haven, op de plaats van de huidige toren.

De toren kwam er aan de oostkant van de Oostendse havengcul, op het grondgebied van het oude "Lisjemorre" (lis en morre of moeras met lis)

De vroegere uithoek van bredene werd in 1877 (KB 18-7-1877) bij Oostende gevoegd. Met de bouw van die vuurtoren veranderde stilaan ook de naam van dit gebied, men sprak nu van 'de vier torre', 'de phare' of 'de overkant'.

Het is bekend dat Oostende aan Koning Leopold-II een goede verdediger had. In 1857 toen Leopold nog kroonprins was en Hertog van Brabant, opende hij op 27 maart in de Senaat de bespreking van de begroting van openbare werken. Hij belichtte met klem de belangen van de Oostendse haven. Hij drong aan op de uitvoering van dringende werken die zouden toelaten de haven zowel bij laag- als bij hoogwater in- en uit te varen en hij vroeg voorrang voor het aanleggen van een spuiком, het bouwen van een jachtsluis en een doelmatige vuurtoren; Na de rede van de kroonprins Leopold in de Senaat, liet de Minister van Openbare Werken het dossier nopens de Oostendse havenuitbreiding verder besturen. Een ambtenaar van openbare werken en een ingenieur van het zeewezen werden naar de Franse kanaalkust gezonden om de reeds meer geperfectioneerde middelen ter kunstverlichting te besturen. De uiteindelijke bouw werd aangevangen in 1859 en in 1860 beëindigd.

De toren zelf was ongeveer 60 meter hoog, terwijl de lichten zich op 57 meter boven de hoogste waterstand bevonden. Deze lichten waren samengesteld uit vier wicken, die gevoed werden door een petroleumlamp met een zichtbaarheid van 15 mijl.

Onder deze lichtkamer was een kamer aangebracht ten gerieve van de wachters, die meer dan 270 trappen moesten beklimmen om tot daar te geraken. Het licht werd voor de eerste keer ontstoken op 1 januari 1860, bij het ondergaan van de zon en werd verspreid via een lenzenstelsel.

Het werd een enig bouwwerk met een wenteltrap bestaande uit 273 treden tot aan de lichtbron. Naast deze was een kamer voorzien voor de wachters die moesten toezien dat het licht de ganse nacht brandde.

Deze toren deed dienst tot tijdens de eerste wereldoorlog en werd vernield door Engels geschut op 7 september 1915. Het waren Engelse schepen die van dichtbij de kust verschillende schoten hadden gelost waarvan één de toren had

geraakt. Daardoor stortte de vuurtoren in elkaar en bleven alleen de arduinen voet en enkele brokstukken ter plaatse.

Door de steeds toenemende bouwwoede vanuit het westen op de zeedijk, kon de eerste vuurtoren zijn opgelegde taken niet meer nakomen. Om deze reden werd er in 1839 een vuurbaken in werking gesteld ten oosten van de havengeul. Een nieuwe vuurtoren kwam in de plaats in de duinen evenals aan de Oostzijde, d.w.z. op de huidige plaats. Deze werken hebben 245.000 Fr. Gekost (6.073 Euro).

Het licht bevond zich op 57 m boven het hoogwaterpeil en werd voor het eerst ontstoken in de nacht van 31 december 1859 op 1 januari 1860.

De vuurtoren was samengesteld uit vier wicken, gevoed door petroleum. Het gemiddeld verbruik per nacht kwam neer op 10 liter; goed voor een zichtbaarheid van 15 mijlen (28 km).

Onder het licht verbleven de 3 torenwachters.

Het platform was toegankelijk voor het publiek via een trap met 273 treden. Gedurende de eerste wereldoorlog 1914-1918 gebruikten de Duitsers de toren als uitkijkpost.

Er bestaat ook geen zekerheid over wie de toren vernield heeft. Bij beschietingen, viel een eerste schot in zee. Een tweede schot viel eveneens in zee. Een derde obus ontplofte op de zeedijk met veel lawaai. Uiteindelijk was een vierde obus raak en de vuurtoren gaf de geest.

Overzichtelijke samenvatting gegevens vuurtoren (2de vuurtoren).

Bouwjaar/maand/dag	: van 1858 tot 1860	/	en/of benaming
Land	: België		
Provincie	: West-Vlaanderen		
Rcgio	: Noordzee		
Plaats	: Oostende		
Lengte Belgische kust	: 68 km		
Positie	: oostzijde van de havengeul, zelfde plaats als de eerste toren		
Type toren	: toren		
Bouwjaar	: 1858-1860		
Kostprijs	: 245.000 BEF		
Grondvorm	: Het platform was toegankelijk voor het publiek		
Aantal treden	: 273 – hoogte 60 m		
Stijl	: gotisch		
Onderkelderd	: neen		
Materieel	: steen		
Lichthoogte in meters	: 57 meter boven het hoogwaterpeil		
Soort optiek	: 4 wicken gevoed door petroleum		
Het verbruik per nacht bedroeg ongeveer	10 liter		
Zichtbaarheid ongeveer	15 mijl		
In werking sedert	: 1860		
Buiten dienst sedert	: 07.09.1915		
Soort ontsteking	: handmatig		
Strandgegevens	: fijn geel zand		
Zichtbaarheid	: 17 m boven de hoogwaterlijn		
Personeel	: onder het licht hadden de drie wachters hun kamer		
Oorlogsverleden			
1914-1918	: uitkijkpost van de Duitse bezetter		
Oorlogsverleden			
1940-1944	: In 1944 met de grond gelijk gemaakt.		

Staatsblad 29 november 1859
 Zeewezen : bericht aan Zeevarenden
 Nieuwe vuurtoren van Oostende

Gevolg aan het bericht bekendgemaakt op 31 maart laatstleden, brengt de Minister van Buitenlandse Zaken ter Kennis van de Zeevarenden dat de nieuwe Vuurtoren van Oostende voor de eerste maal zal ontstoken worden op 1 januari 1860 op zonsondergang, en dat van dien datum af hij iedere nacht zal ontstoken blijven.

De toren is gelegen op $51^{\circ}4'25''$ noorderbreedte en op $35'$ oosterlengte van de meridiaan van Parijs. Het gebouw heeft een hoogte van 52 meter boven de grond, de lichtbron ligt 57 meter 50 centimeter boven het hoogwaterpeil.

Boven op de toren is een dioptrisch en catadioptrisch lenzenapparaat van eerste orde opgericht, dat een vast wit licht uitstraalt, dat navolgens de weersomstandigheden zichtbaar is op een afstand van 20 zeelmijl van 60 in een graad over een boog van de horizon gelegen op het Kompas, tussen west $48^{\circ}30'$ zuid, door het noorder: tot oost $3^{\circ}30'$ noord.

Rekening houdend van de magnetische variatie vastgesteld op $19^{\circ}18'$ noord-west, strekt zich de verlichte boog van west $27^{\circ}48'$ zuid door het noorden tot oost $22^{\circ}48'$ noord.

Met ingang van 1 januari 1860 op zonsondergang, zullen de huidige vuurtoren, gelegen op $51^{\circ}15'50''$ noord en $55'$ oosterlengte van de meridiaan van Parijs, en het tijsignaal gelegen in de duinen beoosten van de haven, niet meer ontstoken worden.

De werken aan de tweede vuurtoren op de pier werden aangevat in 1859 en in 1860 in werking gesteld. De toren werd in gotische stijl opgetrokken tot op een hoogte van 57 meter. Het licht had een reikwijdte van 5 mijl, andere bronnen spreken van 15 mijl.

Aan de voet van de vuurtoren werd een woning voorzien voor de torenwachter. Het aantal trappen bedroeg 273.

De vuurtoren werd met de grond gelijk gemaakt op 7 september 1915.

Na 1918 werd de vlaggenstok voorlopig nog gebruikt tot in 1920 en verder werd gewerkt met een houten noodvuurtoren tot in 1926 in afwachting van de heropbouw.

Zoals blijkt uit de schematische voorstelling begin- en eindperiode (werking) vuurtoren, dient er ná de tweede vuurtoren en vóór de derde vuurtoren een kloof overbrugd te worden van theoretisch 10 jaar.

De vlaggenstok en een noodvuurtoren zullen gedurende deze periode de leemte opvullen.

In 1944 werd de toren met de grond gelijk gemaakt.

6.6. Houten noodvuurtoren (periode 1920-1926)

Na het beëindigen van de eerste wereldoorlog werd aanvankelijk de eerste vuurtoren terug in gebruik genomen en dit tot in 1920. In 1920 werd gewerkt met een houten noodvuurtoren, een constructie opgetrokken op de plaats genoemd Halve Maan. Het licht van de houten toren werd voor het eerst ontstoken bij zonsondergang op 21 oktober 1920 en bleef in dienst tot 1926. Het was een elektrische installatie voorzien van een draailicht.

Het licht bevond zich op 33 meter 75 boven de zeespiegel. In 1926 werd de volledige installatie afgebroken. De lantaarn werd behouden en op de vuurtoren van Nieuwpoort geplaatst.

